

ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА В ПРОЦЕСІ ВІДПУСКУ БЕЗРЕЦЕПТУРНИХ ПРЕПАРАТІВ

Попова І.А., Муляренко В.А.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

ira_popova_dik@ukr.net

На сьогоднішній день стало популярним самолікування, яке не завжди є виправданим. Дуже важливо підкреслити, що прийом ліків, що не знаходяться у вільному продажу, під власну відповідальність, але без кваліфікованого контролю (за порадою друзів, із залишкових запасів “домашньої аптечки ”) жодною мірою не можна вважати самолікуванням і потрібно розглядати як цілком неприпустиме явище, хоча й широко поширене в реальному житті. З точки зору органів охорони здоров'я, ухвалення концепції самолікування не тільки задовольняє бажання населення управляти своїм здоров'ям, але і дозволяє утримувати суспільні витрати на охорону здоров'я на розумному рівні. Звідси випливає, що провізор – незамінний партнер пацієнта, що має наміри приступити до самолікування. Спираючись на свою освіту, досвід і спеціальні знання, в цілях захисту пацієнта він принципово і високопрофесійно зобов'язаний перевіряти доцільність дій пацієнта.

Виходячи з цього метою дослідження – є визначення необхідності фармацевтичної опіки в процесі відпуску безрецептурних препаратів.

У дослідженні використано методи аналізу і синтезу; метод порівняння; системно-аналітичний.

Використання безрецептурних препаратів неуклонно росте на світовому та вітчизняному фармацевтичному ринку. Доступність безрецептурних препаратів дозволяє споживачам лікувати численні захворювання без нагляду медичних працівників. Безрецептурні препарати мають свої переваги, такі як самолікування, а також вони несуть серйозні недоліки, такі як помилковий діагноз, передозування та взаємодія з лікарськими препаратами.

За даними ВООЗ близько 10% госпіталізацій пов'язано з неправильним призначенням ліків. Іноді неправильне призначення і застосування лікарських препаратів може стати причиною важких, деколи летальних ускладнень. Безпечне і ефективне застосування ліків багато в чому залежить від скоординованої діяльності лікаря і провізора. В світлі концепції відповідального самолікування роль провізора зростає.

Використання безрецептурних препаратів та самолікування стають дедалі важливішою областю охорони здоров'я. ВООЗ розглядає самолікування як частину самопомоги, яка допомагає знизити навантаження на систему охорони здоров'я. Це може збільшити вибір людей для прийняття обґрунтованих рішень щодо лікування. З іншого боку, це пов'язано з підвищеним ризиком зловживання цими ліками, що стає предметом національної стурбованості. Необхідність уникати непотрібного впливу ліків викликає занепокоєння у медичної спільноти та більшості споживачів. Цікаво відзначити, що споживання ліків, що відпускаються за рецептом, скоротилося, але збільшилося використання безрецептурних препаратів, трав і харчових добавок. призвести до небажаних лікарських реакцій.

Отже, безпека безрецептурних препаратів є спірною. У цьому сценарії саме фармацевт відіграє головну роль у навчанні та керівництві споживачів для прийняття обґрунтованих рішень, оскільки він є найдоступнішим для споживачів медичним працівником. Виходячи з соціологічного опитування працівників аптек, серед безрецептурних препаратів, що реалізуються, поширеними були анальгетики (75%), антациди (48%), антигістамінні препарати (40%) та інші (35%). Вибір безрецептурного бренду зробили фармацевти (58,7%) та споживачі (41,2%). Більшість із них (96,5%) зверталися зі скаргами споживачів перед відпусткою препарату, але лише небагато (51%) консультували їх щодо інструкцій щодо прийому ліків. На бренд безрецептурних препаратів вплинули рецепти місцевого лікаря (60%), вибір

споживача (31,2%), вартість препарату (16,7%) та медичні представники (5%). На думку 90% фармацевтів, безрецептурні препарати відпускати безпечно.

Результати дослідження довели що більшість людей займаються самолікуванням не зважаючи на те,що це може шкодити їхньому здоров'ю. Таким чином, при відпуску безрецептурних препаратів на фармацевтичного фахівця покладається важлива контрольно-консультаційна функція, яка полягає:

- ✓в принциповій і фаховій перевірці доцільності дій пацієнта;
- ✓у профілактиці застосування невідповідних показанням ліків;
- ✓у вказівці на умови раціонального застосування;
- ✓у роз'ясненні ризику виникнення небажаних побічних ефектів ЛЗ;
- ✓в обмеженні застосування окремих категорій ліків.

Фахівці охорони здоров'я повинні поширювати серед фармацевтичних фахівців достовірну і перевірену інформацію про основні препарати і схеми лікування найпоширеніших захворювань.

Узагальнюючи вищенаведене слід зазначити, що незважаючи на те, що безрецептурні препарати займають провідне місце при лікуванні багатьох захворювань, обізнаність споживачів про їх застосування через недостатню інформованість залишається на невисокому рівні. Необхідна відповідна підготовка медичних і фармацевтичних фахівців щодо використання лікарських засобів безрецептурного відпуску. Головне, щоб безрецептурні препарати, особливо імпорتنі, мали докладну і зрозумілу для хворого інструкцію щодо їх застосування з обов'язковим зазначенням протипоказань, побічних ефектів та заходів безпеки. Запорукою ефективного самолікування повинна стати грамотна і докладна консультація у фармацевтичного фахівця, оскільки отримання консультації у лікаря пов'язано з певними труднощами (запис на прийом, черга тощо), а інститут сімейної медицини поки що знаходиться в зародковому стані.